

ZNAJDŹ PARTNERÓW BIZNESOWYCH!

GOSPODARCZA MISJA WYJAZDOWA

BOŚNIA I HERCEGOWINA / REPUBLIKA SERBSKA SARAJEWO / BANJA LUKA

26 SIERPNIĄ 2018 – 29 SIERPNIĄ 2018

GOSPODARCZA MISJA DO BOŚNI I HERCEGOWINY / REPUBLIKI SERBSKIEJ

Wrocławskie Centrum Transferu Technologii Politechniki Wrocławskiej, Enterprise Europe Network wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego oraz Dolnośląską Agencją Współpracy Gospodarczej, w dniach od 26 sierpnia 2018r. do 29 sierpnia 2018r. organizują misję gospodarczą do Bośni i Hercegowiny / Republiki Serbskiej. W planie misji są konferencje gospodarcze oraz spotkania B2B z przedsiębiorcami w Banja Luce (Republika Serbska) oraz w Sarajewie.

Do udziału w misji zapraszamy przede wszystkim firmy reprezentujące sektory: rolno – spożywczy, tekstylny, turystyczny, budowlany oraz maszynowy.

Współpraca gospodarcza między Polską a Bośnią i Hercegowiną wzrasta z roku na rok. Wg danych GUS suma obrotów towarowych między Polską i Bośnią i Hercegowiną w 2016 r. wyniosła 1,079 mld zł (1,006 mld w 2015 roku, wzrost o 6,5% r/r).

Polska ma też dodatni bilans handlowy z tym krajem. Saldo obrotów w handlu zagranicznym z Bośnią i Hercegowiną wyniosło w 2016 roku +657 mln zł. Wartość importu z Bośni i Hercegowiny wyniosła 211 mln zł, natomiast wartość eksportu do tego kraju wyniosła 868 mln zł.

Serdecznie zapraszamy Państwa do udziału w tym wydarzeniu nastawionym na nawiązanie współpracy pomiędzy firmami z Polski i Bośni i Hercegowiny/Republiki Serbskiej.

GOSPODARCZA MISJA WYJAZDOWA

Bośnia i Hercegowina, Republika Serbska

26 sierpnia -29 sierpnia 2018

Banja Luka -Sarajewo

1.ORGANIZATORZY

Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego,

Wrocławskie Centrum Transferu Technologii PWr / Enterprise Europe Network

Dolnośląska Agencja Współpracy Gospodarczej sp. z o.o.,

Republic Agency for the Development of SMEs of Republic of Srpska, Enterprise Europe Network of Republic of Srpska.

Foreign Trade Chamber of Bosnia and Hercegovina, Enterprise Europe Network

2.PROGRAM RAMOWY

DZIEŃ I- 26.08.2018 niedziela:

- przejazd autokarem Wrocław-Banja Luk
- zakwaterowanie (hotel Bosnia, 4 gwiazdki)

DZIEŃ II – 27.08.2018 poniedziałek:

- polsko – serbskie (Republika Serbska) Forum Gospodarcze
- spotkania B2B pomiędzy przedsiębiorcami
- czas wolny, zwiedzanie

DZIEŃ III – 28.08.2018 wtorek:

- spotkania biznesowe (IOB, firmy)
- przejazd autokarem z Banja Luki do Sarajewa
- zakwaterowanie w hotelu XXX
- zwiedzanie Sarajewa
- uroczysta kolacja

DZIEŃ IV - 6.04.2018 środa:

- polsko – bośniackie (Region Sarajewo)Forum Gospodarcze
- spotkania B2B pomiędzy przedsiębiorcami
- lunch
- wyjazd do Polski (nocny przejazd)

3.KOSZTY UCZESTNICTWA

Uczestnicy nie ponoszą opłaty za misję.

Uczestnik misji pokrywa:

- koszty zakwaterowania (ok. 60euro pokój w Banja Luce i 144 euro w Sarajewie)

- ubezpieczenie (opcjonalnie)
- dodatkowe wyżywienie

Organizatorzy misji zapewniają:

- pełną opiekę logistyczną oraz organizacyjną podczas wizyty
- udział w forach gospodarczych w Banja Luce i Sarajewie (z przerwą kawową i lunchem)
- sesje B2B
- obsługę tłumaczeniową sesji B2B
- transport z Wrocławia do BiH oraz przejazdy na miejscu (z Banja Luki do Sarajewa)
- uroczystą kolację dla uczestników misji
- zwiedzanie Banja Luki i Sarajewa
- obsługę marketingową eventu.

4. ZGŁOSZENIE UDZIAŁU

Zgłoszenie uczestnictwa w misji odbywa się poprzez wysłanie formularza zgłoszeniowego pocztą elektroniczną na adres WCTT: anna.pytel@pwr.edu.pl lub agnieszka.turynska@pwr.edu.pl w terminie **do 14 sierpnia 2018r.**

DOTAKOWE INFORMACJE

W przypadku jakichkolwiek pytań prosimy o kontakt:

WROCŁAWSKIE CENTRUM TRANSFERU TECHNOLOGII POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ

Smoluchowskiego 48

50-372 Wrocław

agnieszka.turynska@pwr.edu.pl; Tel: 071 3204187

anna.pytel@pwr.edu.pl Tel:071 320 4186

DOLNOŚLĄSKIE CENTRUM OBSŁUGI INWESTORA I EKSPORTERA DAWG sp. z o.o.

adres: al. Kasztanowa 3a

53-125 Wrocław

tel. +48 71 73 66 311, +48 71 73 66 307

anna.bardakova@dawg.pl, tel. +48 784 038 009

dominika.rawecka@dawg.pl, tel. +48 736 63 11

GOSPODARCZA MISJA WYJAZDOWA

BOŚNIA I HERCEGOWINA / REPUBLIKA SERBSKA

26.08 -29.08.2018

Bośnia i Hercegowina (dane za 2017 rok)

Powierzchnia: 51,197 km²

Populacja: 3,507,000

Stolica: Sarajewo

Narody i grupy etniczne:

- Boszniacy (48%)
- Serbowie (33%)
- Chorwaci (15%)

Religia dominująca: chrześcijaństwo, islam

PKB nominalne: 18,1 mld USD

PKB per capita: 5,149 USD

Jednostka monetarna: 1 marka zamienna = 100 fenigów (BAM)

Stopa bezrobocia: 20.5%

Stopa Inflacji: 1,8%

Bośnia i Hercegowina składa się z dwóch głównych części składowych, którymi są Federacja Bośni i Hercegowiny i Republika Serbska. Na wspólnym terenie obydwu tych części leży Dystrykt Brčko, pozostający pod kontrolą międzynarodową.

Bośnia i Hercegowina posiada gospodarkę rozwijającą się z ograniczonymi reformami rynkowymi. Ekonomia w dużej mierze opiera się na eksporcie metali, energii, tekstyliów i mebli. *Konvertibilna marka* (waluta krajowa) jest

powiązana z euro za pośrednictwem układu walutowego, który zachowuje zaufanie do waluty i ułatwia nawiązanie wiarygodnych powiązań handlowych z europejskimi partnerami.

Wojna etniczna w Bośni i Hercegowinie spowodowała gwałtowny spadek produkcji o 80% w latach 1992-1995 i wzrost bezrobocia, ale gospodarka poczyniła postępy do 2008 roku, kiedy światowy kryzys gospodarczy spowodował spowolnienie gospodarcze. Od 2013 r. Bośnia i Hercegowina notuje dodatni wzrost gospodarczy. Bośnia i Hercegowina stała się pełnoprawnym członkiem środkowoeuropejskiej umowy o wolnym handlu we wrześniu 2007 r.

Podatek od dochodów firm wynosi 10 proc., VAT – 17 proc., a koszty pracy sięgają 33 proc. Kraj zajmuje 86 miejsce w globalnym rankingu *Doing Business 2018*, który określa wskaźnik łatwości prowadzenia działalności gospodarczej.

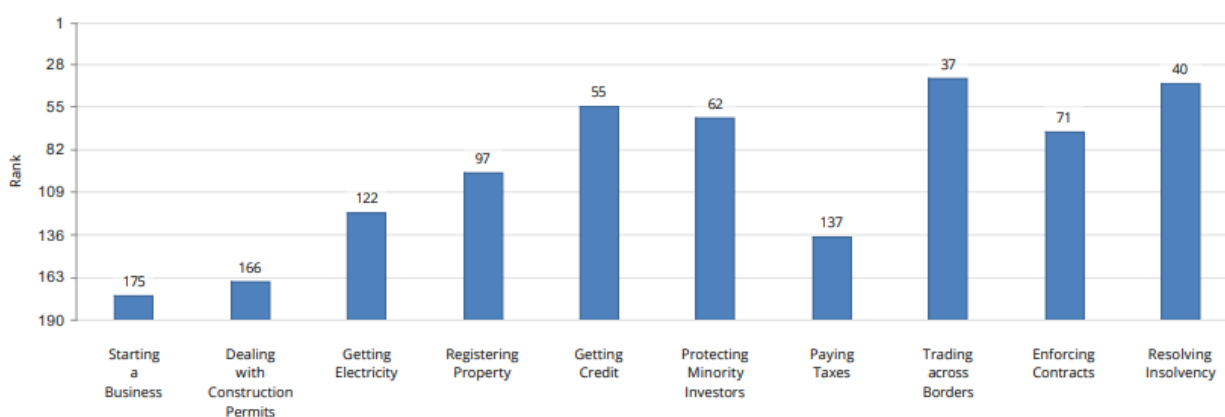
Mocne strony rynku Bośni i Hercegowiny:

- stabilny układ walutowy ustalający lokalną walutę na euro
- zreformowany sektor bankowy zdominowany przez banki zagraniczne
- wykwalifikowana siła robocza
- niskie koszty operacyjne

Wyzwania dla rynku:

- biurokracja
- złożone ramy prawne i regulacyjne oraz słabe struktury sądowe
- brak przejrzystości w procedurach biznesowych
- korupcja – 76 miejsce spośród 168 krajów wg Indeksu Percepcji Korupcji (Corruption Perception Index)

Rankings on Doing Business topics - Bosnia and Herzegovina

Wymiana handlowa

Według danych UNCTAD w 2016 r. całkowity poziom wymiany handlowej Bośni i Hercegowiny wyniósł 14,467 mld USD i rośnie z każdym rokiem. Spada natomiast bilans handlowy, jednakże ciągle wartość importu znacznie przekracza wartość eksportu.

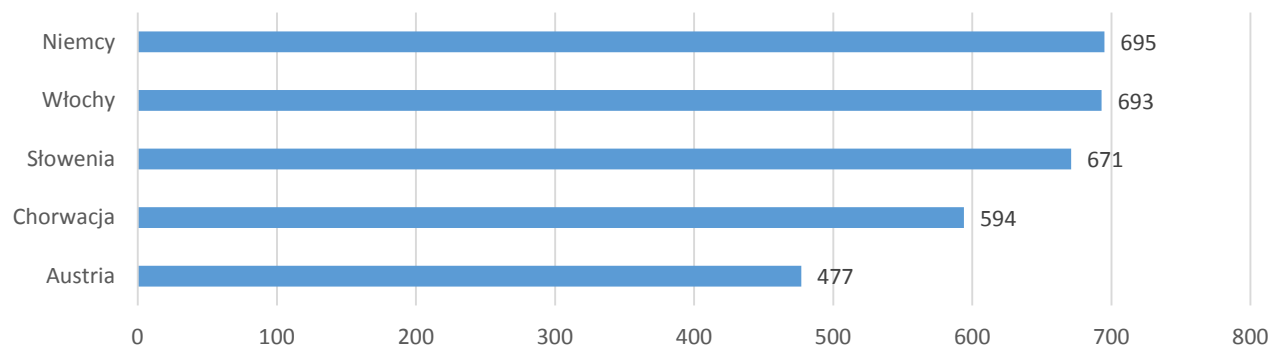
Głównymi partnerami handlowymi są kraje unijne – Niemcy, Włochy, Słowenia, Chorwacja, Austria.

Całkowity handel towarami

(miliony USD)	2005	2010	2015	2016
Eksport towarów	2 400	4 803	5 096	5 327
Import towarów	7 070	9 223	8 989	9 140
Bilans handlowy towarów	-4 670	-4 420	-3 893	-3 814

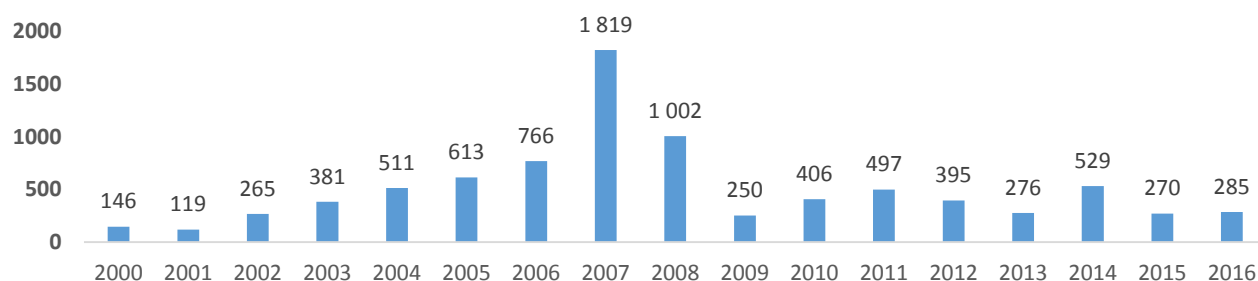
Top 5 partnerów handlowych eksportowych Bośni i Hercegowiny (2016, w milionach USD)

źródło: UNCTAD

Wartość przyływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Bośni i Hercegowinie 2000-2016, mln USD

źródło: UNCTAD

Wymiana handlowa z Polską

Współpraca gospodarcza między Polską a Bośnią i Hercegowiną wzrasta z roku na rok. Wg danych GUS suma obrotów towarowych między Polską i Bośnią i Hercegowiną w 2016 r. wyniosła 1,079 mld zł (1,006 mld w 2015 roku, wzrost o 6,5% r/r).

Polska ma też dodatni bilans handlowy z tym krajem. Saldo obrotów w handlu zagranicznym z Bośnią i Hercegowiną wyniosło w 2016 roku +657 mln zł. Wartość importu z Bośni i Hercegowiny wyniosła 211 mln zł, natomiast wartość eksportu do tego kraju wyniosła 868 mln zł.

Polskie firmy eksportują do Bośni i Hercegowiny głównie:

- żywność (wartość eksportu 198 mln zł);
- maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy (wartość eksportu 155 mln zł);
- chemikalia i produkty pokrewne (wartość eksportu 81 mln zł)

Republika Serbska (dane za 2017 rok)

Powierzchnia 24,525 km²

Populacja: 1,218,107 (wg censusu za 2013 roku)

Stolica: Banja Luka (de facto)

Narody i grupy etniczne (wg censusu za 2013 roku):

- Serbowie (82%)
- Boszniacy (14%)
- Chorwaci (2%)

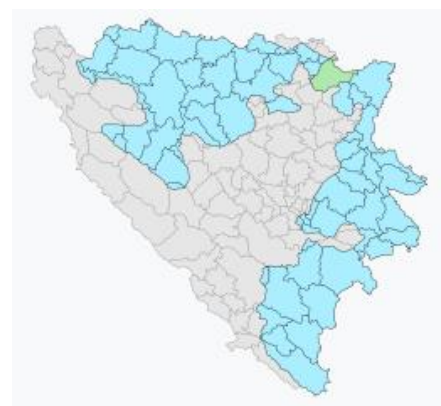
Religia dominująca: chrześcijaństwo, islam

PKB nominalne: 6,03 mld USD

PKB per capita: 5,232 USD

Jednostka monetarna: 1 marka zamienna = 100 fenigów (BAM)

Stopa Inflacji: 0,5%

Rozwój gospodarczy

Według danych Instytutu Statystycznego Republiki Serbskiej stopa wzrostu realnego PKB w 2016 r. wyniosła 3,5%, co wynika głównie ze wzrostu w następujących dziedzinach: produkcja i dostawa energii elektrycznej i gazu; rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo; przemysł przetwórczy; inżynieria lądowa i wodna; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Dalszy wzrost aktywności gospodarczej odnotowano również w 2017 r., kiedy kwartalne stopy wzrostu PKB wyniosły 2,4%, 2,3% i 2,6%. Najwyższy wzrost PKB wygenerowano w sektorach handlu hurtowego i detalicznego oraz przetwórstwa. Zgodnie z prognozami programu reform gospodarczych Republiki Serbskiej na lata 2018-2020 przewidywane tempo wzrostu wyniesie między 3,7% a 4,0%.

Stabilny poziom cen

W 2017 roku, po kilku latach deflacji, Republika Serbska odnotowała wzrost średniej rocznej inflacji o 0,5% mierzonej wskaźnikiem cen konsumpcyjnych. Wynika ona ze wzrostu cen ropy na rynku międzynarodowym i wzrostu akcyzy na wyroby tytoniowe oraz dalsze dostosowanie przepisów do norm Unii Europejskiej. Prognozy przewidują stabilną stopę inflacji na poziomie od 1,7% w 2018 r. do 1,2% w 2020 r.

Wzrost produkcji przemysłowej

Produkcja przemysłowa ma znaczący udział w PKB i wygenerowała wzrost o 1,4% w 2017 r. Jest to wynikiem wzrostu w przemyśle przetwórczym (6,5%), oraz w górnictwie i wydobywaniu surowców (2,1%). Jednocześnie odnotowano spadek w zakresie sektora produkcji i dostaw energii elektrycznej i gazu (-7,5%). Odnotowano wzrost poziomu zatrudnienia w przemyśle o 4,0%, i wzrost obrotów przemysłowych o 9,5%.

Stabilny sektor bankowy

Sektor bankowy Republiki Serbskiej jest stabilny i płynny. W sektorze bankowym w Republice Serbskiej obecnie działa osiem banków z kapitałem prywatnym większościowym (99%) i zdominowanym przez zagraniczny kapitał prywatny (74,91%).

Poprawiony balans wymiany

W 2017 roku Republice Serbskiej udało się zmniejszyć deficyt w handlu zagranicznym o 11,4%, co wynika z wyższego wzrostu eksportu niż importu. W omawianym okresie dynamika importu i eksportu wyniosła odpowiednio 21,2% i 9,7%. Wolumen handlu zagranicznego wygenerowanego w 2017 roku wyniósł 8,3 mld BAM (4,97 mld USD), czyli o 14,2% więcej niż przed rokiem.

Polityka podatkowa

Polityka podatkowa w Republice Serbskiej należy do najbardziej korzystnych w regionie:

- stawka podatku dochodowego w wysokości 10%
- stawka podatku od zysków wynosi 10%
- stawka podatku VAT wynosi 17%

Polska ma zawartą z Bośnią i Hercegowiną umowę dotyczącą unikania podwójnego opodatkowania.

KLUCZOWE BRANŻE

Rolnictwo i przetwórstwo produktów rolnych

- Republika Serbska zajmuje bardzo wysokie miejsce w Europie w zakresie dostępnej powierzchni użytków rolnych (0,952 ha na mieszkańca). Występują tam duże obszary niezanieczyszczonej żyznej gleby, czystej wody i powietrza, które umożliwiają wytwarzanie żywności ekologicznej.
- Produkcja rolna i usługi rolnicze to dominująca działalność 450 firm (przedsiębiorstw i spółdzielni rolniczych), które zatrudniają 5,000 pracowników, a także 221,000 gospodarstw domowych obejmujących 800,000 mieszkańców (57,1% ogółu ludności).
- Przetwórstwo produktów rolnych to działalność, którą zajmuje się 270 firm zatrudniających 6,500 pracowników. Większość reprezentowanych branż to: przemysł młynarski i piekarniczy, przetwórstwo owoców i warzyw, produkcja mleka i przetworów mlecznych, produkcja mięsa i wyrobów mięsnych, wyroby cukiernicze, produkcja makaronów.

Przemysł tekstylny, skórzany i obuwniczy

- Branża włókiennicza, skórzana i obuwnicza jest jedną z kluczowych dla Republiki Serbskiej. Ta gałąź gospodarki zajmuje czwarte miejsce pod względem wartości eksportu i stanowi 17,4% całkowitego eksportu Republiki Serbskiej.
- Sektor ten zatrudnia 30% ogólnej liczby pracowników zatrudnionych w przemyśle przetwórczym.
- Obecnie w tym sektorze działa 166 firm zatrudniających 12,015 wykwalifikowanych pracowników.

Przemysł budowlany

- Sektor budowlany i branża materiałów budowlanych w Republice Serbskiej zatrudnia obecnie 10 574 osoby.

- Branża obejmuje firmy zajmujące się budownictwem, inżynierią wodną, budową hydrotechniczną, izolacją oraz inżynierią i projektowaniem. Sektor materiałów budowlanych obejmuje firmy zajmujące się wydobyciem kamienia, żwiru, piasku, gliny i kaolinu, a także firmy produkujące cement, wapno, gips, wyroby ceramiczne i ceglane, beton i produkty z betonu, cementu, gipsu i skał.
- W pierwszym kwartale 2018 r. branża budowlana odnotowała wzrost o 4,4 proc. (+ 4,4% - całkowity wzrost, + 7,8% - budownictwo, + 1,3% - budownictwo inżynieryjne).

Turystyka

- Republika Serbska odnotowuje stały wzrost liczby przyjeżdżających turystów i długości trwania ich pobytu. W 2017 r. Liczba osób przybywających była o 6,4% wyższa niż w 2016 roku, a liczba spędzonych przez nich dni wzrosła o 7,3%.
- Możliwości inwestycyjne dotyczą wszystkich form turystyki, w szczególności turystyki górskiej, uzdrowskiej (Republika Serbska ma dziewięć uzdrowisk o bardzo zróżnicowanym potencjale), ekologicznej i przygodowej (rozwija się m.in. paralotniarstwo, alpinizm, jazda na rowerze, górskie kajakerstwo).
- Istnieje ogromna potrzeba budowy hoteli o większych możliwościach logistycznych (z zapleczem kongresowym i podwyższonym standardzie), w szczególności miastach takich jak Banja Luka, Trebinje, Prijedor, Doboj.

Przemysł metalowy i elektryczny

- Sektor przemysłu metalowego i elektrycznego jest najważniejszym sektorem przemysłu przetwórczego pod względem generowanej produkcji, eksportu i liczby zatrudnionych pracowników. Wytwarza on 22,2% produkcji i 30,2% eksportu całego przemysłu przetwórczego.
- W branży tej działa 503 firm, zatrudniających 12,861 pracowników, co stanowi 32% ogólnej liczby pracowników zatrudnionych w przemyśle. Firmy te zajmują się produkcją metali nieszlachetnych,

wyrobów metalowych, maszyn i urządzeń, komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, sprzętu elektrycznego, pojazdów mechanicznych, przyczep i naczep, innych środków transportu.

- Największy potencjał ma produkcja części i komponentów dla obiektów energetycznych, przemysłu motoryzacyjnego i produkcji urządzeń gospodarstwa domowego.

